

Indenrigsministeren (Carl Petersen): Jeg takker for tilslutningen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om hjemmesygepleje.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 141; fremsættelsen i tidenden sp. 409).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Mørk: Det foreliggende lovforslag er affødt af en betænkning, som et af indenrigsministeriet nedsat udvalg afgav i 1953, og der tilsigtes med forslaget en udbygning af hjemmesygeplejen, så at alle kan få adgang til hjemmesygepleje efter lægehenvisning.

Der er for mig ingen tvivl om, at behovet for en effektiv hjemmesygepleje mindst er lige så stort i dag, som da hjemmesygeplejen startedes på privat initiativ for over 80 år siden. Det ligger således, at under hensyn til de stadigt stigende sygehusudgifter taler rent samfundsmæssige grunde for at behandle patienterne i hjemmet i alle de tilfælde, hvor det er lægeligt forsvarligt.

Dertil kommer, at de nye lægemidler har muliggjort, at en lang række sygdomme, som tidligere krævede hospitalsindlæggelse, nu kan behandles ambulant eller i hjemmene med lige så godt resultat som på et sygehus. Hjemmesygeplejen udfører altså en vigtig samfundsmæssig opgave ved at aflaste sygehusene og de praktiserende læger, og med dette lovforslags gennemførelse vil aflastningen blive endnu større, end tilfældet er under den gældende ordning, og samfundet blive sparet for betydelige beløb.

I udvalget har man bl. a. drøftet muligheden af at knytte hjemmesygeplejen nærmere til sygehusvæsenet og eventuelt henlægge administrationen til kommunerne alene. Der er noget i udviklingen, som taler derfor, idet et stadig større antal kommuner i de seneste år har overtaget hjemmesygeplejen. Udvalget og det foreliggende

lovforslag går imidlertid ind for at bevare den nuværende struktur, således at administrationen fortsat foregår gennem hjemmesygeplejeforeningerne, sygekasserne og kommunerne, og man vil så rette op på de eksisterende mangler for at gøre hjemmesygeplejen så effektiv som muligt.

Jeg tror, det er rigtigt fortsat at bygge på de ideer og principper, der hidtil har ligget til grund for hjemmesygeplejen. Der findes nemlig stadig i befolkningen en stor interesse for at bevare den private islet på dette område, også fordi det er det grundlag, som hjemmesygeplejen såvel som sygekasserne i sin tid er startet på.

Der findes jo endnu store områder, hvor der savnes hjemmesygepleje. Således fandtes pr. 1. juli 1952 236 sognekommuner med i alt ca. 262 000 indbyggere, som endnu ikke havde etableret nogen hjemmesygepleje-ordning. Det er navnlig i de tyndtbefolkede egne i Vest- og Midtjylland, at de mørke pletter findes, medens der i det øvrige land stort set er gennemført hjemmesygepleje overalt.

En effektiv ordning må omfatte alle indbyggere uanset indtægtsforhold. Dette krav er ganske vist opfyldt i de tilfælde, hvor hjemmesygeplejen drives som en rent kommunal foranstaltning. I alle andre tilfælde — og det er langt de fleste — hvor den forestås af en sygeplejeforening eller en sygekasse eller gennem en fællesordning mellem disse to kategorier, vil der i almindelighed ikke være adgang for alle til at erholde hjemmesygepleje.

En anden mangel under den eksisterende ordning er den urationelle måde, hjemmesygeplejen drives på i visse landdistrikter, i landdistrikter af stor geografisk udstrækning og med et ringe indbyggerantal. Her vil hjemmesygeplejerskernes arbejdskraft kunne udnyttes mere effektivt ved en øget motorisering samt ved, at der etableres et samarbejde mellem flere mindre kommuner om en fælles ordning, således at der skabes en hensigtsmæssig distriktsinddeling.

En sådan rationalisering vil lovforslagets refusionssystem direkte animere til at gennemføre, idet kommunerne vil kunne anmelde indtil 4 kr. 50 øre imod nu 1 kr. 35 øre pr. indbygger til refusion i de tilfælde, hvor det er nødvendigt at stille bil til rådighed på grund af distriktets stør-

[Mærk.]

relse. Hvor sygeplejerskerne kan klare sig med en cykel, og det er vel specielt i byerne, kan der højst anmeldes til refusion et beløb svarende til 2 kr. 50 øre pr. indbygger.

Et andet forhold, som har medvirket til at skabe økonomiske vanskeligheder for hjemmesygeplejen, er, at denne ikke er en obligatorisk sygekasseydelse. Efter min mening bør det være en lige så naturlig opgave for sygekasserne at yde hjemmesygepleje som at yde fri lægehjælp, men det vil jo også nu ske i henhold til lovforslagets bestemmelser.

Om hjemmesygeplejerskernes forhold gælder det, at de i mange år har arbejdet under de slettest mulige vilkår, både hvad arbejde og løn angår. Det er først i de senere år, at der stort set er gennemført en ligestilling i lønmæssig henseende mellem dem og de sygehusansatte. Der er dog stadig ét område, hvor der er forskel mellem de to grupper, og det er med hensyn til pensionerne; jeg forstår i og for sig godt kravene om ligestilling på dette område, ikke mindst fordi der stilles store krav til hjemmesygeplejerskernes kvalifikationer, til deres dygtighed og evne til at kunne arbejde selvstændigt. Nu ligger det imidlertid således, at efter at betænkningen om hjemmesygeplejen blev afgivet i 1953, har folketinget gennemført loven om folkepension, og det er jo hensigten, at man med tiden skulle nå dertil, at alle efterhånden skulle ind under folkepensionen. Dermed er ikke sagt, at hjemmesygeplejerskernes pensionsforhold ikke kan forbedres; det kan de, men det må, så vidt jeg kan se, ske inden for refusionsordningen. Om så de refusionsbeløb, der er angivet i lovforslaget, skal være de endelige, må vel være en af de ting, som vi kan se på i det udvalg, som jeg senere vil foreslå nedsat.

Jeg kan med disse bemærkninger på mit partis vegne anbefale lovforslaget til en velvillig behandling.

Ellen Poulsen: Det lovforslag, vi her skal behandle, har der været ventet meget længe på. Allerede i 1947 var der stærke kræfter i gære, og der blev da nedsat et udvalg til at behandle hele dette spørgsmål. Udvalget sad i 6 år, og først i 1953 afgav det betænkning med et forslag til en lov om hjem-

mesygeplejen. Nu skete der netop da et regeringsskifte, og så blev sagen igen udsat, og gang på gang har man fra sygeplejeforeningerne, Dansk Sygeplejeråd og fra kommunerne henstillet, at der snart kom en løsning på dette spørgsmål, og jeg er bl. a. vidende om, at der er sket mange henvendelser til den tidligere indenrigsminister, den nuværende minister for Grønland, men først nu, 3 år efter, er altså endelig et lovforslag blevet fremsat.

Hjemmesygeplejen blev påbegyndt her i landet på privat initiativ, idet sygeplejeforeningerne under Centralforeningen af Hjemmesygeplejevirksoheder ud over landet organiserede hjemmesygeplejen. Senere er der optaget et samarbejde dels med sygekasserne, dels med kommunerne, eller alle tre parter har stået sammen om sygeplejeordningen; det er klart, at som udviklingen rent økonomisk har været, har kommunerne de allerfleste steder måttet træde til og yde et økonomisk tilskud, og nogle steder er hjemmesygeplejen, som det også blev bemærket før af det ærede medlem hr. Mørk, helt gået over til at blive kommunal.

I henhold til forsorgslovens § 33 påhviler det enhver kommunalbestyrelse at drage omsorg for en forsvarlig ordning af sygeplejen i kommunen, og der siges her, at en sådan ordning eventuelt kan træffes ved overenskomst med private sygeplejeforeninger, menighedsplejer og lignende. Som det også blev bemærket før, er der endnu mange kommuner, der ikke har opfyldt denne pligt, og nogle steder har man måske også udlagt denne bestemmelse i forsorgsloven som kun gældende omsorg i trangstiltfælde.

Der er ingen tvivl om, at når mange kommuner har tøvet med at gå i gang med opgaven, hænger det i høj grad sammen med den stadige venten på denne lov. Man ville simpelthen vide, hvor man var, før man begyndte på arbejdet, og det er der ikke noget at sige til, for det er slet ikke nogen lille økonomisk byrde for kommunerne, denne lovgivning vil betyde.

I dag er det sådan, at kommunerne til hjemmesygeplejen kan anmelde 1 kr. 35 øre pr. indbygger til mellemkommunal refusion. Det er det samme beløb som i 1948, og der er ikke noget at sige til, at mange mindre sogne har været ængstelige for opgaven, når man tager hele prisudviklingen, løn-

[Ellen Poulsen.]

ningerne o. s. v. i betragtning. Efter det foreliggende lovforslag forhøjes refusionsbeløbet til 2 kr. 50 øre, og som det også blev sagt af den foregående ærede ordfører, bliver der taget det hensyn, at hvis området er så stort, at det er nødvendigt, at der anskaffes bil til sygeplejersken, kan refusionsbeløbet forhøjes til 4 kr. 50 øre. Der er ingen tvivl om, at det her vil blive nødvendigt for det udvalg, der nu skal arbejde videre med dette lovforslag, at indhente en hel del oplysninger, for man må endelig ikke glemme, at udvalgsbetænkningen er fra 1953, og at de oplysninger og den statistik, som denne betænkning giver, er indsamlet i årene fra 1947 til 1953. Nu tre år efter kan alle de tal, der her er opgivet, vel ikke være helt à jour.

Der har været en vis tendens til, at kommunerne helt skulle overtage sygeplejen, og det er sket nogle steder. Men der er vist ingen tvivl om, at hvor det sker, vil ordningen blive betydeligt dyrere. Det er jo en erfaring, man har gjort, at når en eller anden funktion går over til at blive kommunal eller statslig, vil administrationen som regel blive langt dyrere.

Jeg tror også, der kan være grund til at se på de takster, der foreligger. Det er i bemærkningerne til lovforslaget anført, at statsanerkendte sygekasser skal betale 2 kr. pr. medlem til sygeplejeordningen, hvorimod de private sygeplejeforeningers kontingent er sat til 16 kr. for husstande og 8 kr. for enkeltpersoner. Der er måske nogen grund til også at se lidt på det, for det forekommer mig, at 2 kr. pr. sygekassemedlem er meget lidt i forhold til kontingentet i foreningerne. Det er vel også et af de punkter, hvor en kommende sygekasselovgivning må sætte ind, da der er mange ting, som man gerne ville have ført à jour, så de bedre passede til tiden i dag.

Vi må altså, som jeg sagde før, i udvalget bede om en hel del oplysninger, der ikke foreligger i det materiale, vi nu har fået.

Omkostningerne ved et patientbesøg af en sygeplejerske kan variere så meget, at de i ét sogn kan ligge oppe på mellem 10 og 12 kr., medens de i et andet sogn kan ligge helt nede under 2 kr. Forholdene er altså vidt forskellige. Jeg kan nævne, at et sogn, der har 460 indbyggere, betaler til

sygeplejerskens løn over 9 000 kr., og når man tager med i betragtning alle udgifterne ved denne sygeplejeordning, kommer man i virkeligheden op på over 20 kr. pr. indbygger til hjemmesygeplejen i dette sogn. Det er givet, at hjemmesygeplejen vil blive relativt billig for de større kommuner, især bykommunerne, men meget kostbar for de små landkommuner. Nu er der jo givet tilsagn om, at hvor en kommune er særlig vanskeligt stillet ligesom den, jeg nys nævnte, og hvor en kommune ligger isoleret med spredt bebyggelse og ikke har mulighed for sammenlægning med en anden kommune, kan ministeren yde et statstilskud efter forhandling med finansudvalget.

Det er i forslaget bemærket, at myndighederne, embedslægen, skal påse, at sygeplejeordningen bliver rationel. Man har med rette peget på, at den nogle steder i landet er urationel, idet det ville være det eneste rigtige at lægge et par sogne sammen, så at man kom op på det antal husstande, som en sygeplejerske kunne overkomme at besøge. Hertil vil jeg dog gerne have lov at sige, at når der endnu findes sogne, som arbejder på denne lidt urationelle måde, skyldes det ofte rent menneskelige hensyn, idet man ikke har villet afskedige en ældre sygeplejerske, der igennem en årrække har gjort et godt arbejde i sognet; men man er opmærksom på forholdene, og der vil ikke ske nyansættelser, uden at man rationaliserer og får en sammenlægning med et andet sogn.

Det er givet, at en fornuftig ordning af hjemmesygeplejen overalt i landet vil have meget stor betydning. Vi er alle sammen betænkelige ved de stadig stigende hospitalsudgifter, og der er ingen tvivl om, at en aflastning her må kunne finde sted; hvis patienterne kan få den fornødne pleje i hjemmene, må det betyde en aflastning for hospitalerne. Derfor forekommer det mig meget vigtigt, at vi snarest muligt får dette lovforslag gennemført og får loven praktiseret på en fornuftig måde.

Jeg kan på mit partis vegne give tilsagn om et udvalgsarbejde, som forhåbentlig resulterer i, at vi får en god og fornuftig sygeplejelovgivning.

Hanne Budtz: Det konservative folkeparti ser med glæde, at hjemmesygeplejens

[Hanne Budtz.]

forhold nu klargøres ved en særlig lov. Vi mener også, at hele dette samfundsvigtige område er for væsentligt til, at det kan være tilfredsstillende behandlet i et par paragraffer i loven om offentlig forsorg. Som på så mange områder var det også for hjemmesygeplejens vedkommende tilfældet, at der i begyndelsen var tale om privat initiativ, og det er glædeligt at se, hvordan myndighederne, det vil sige kommunerne, har arbejdet hånd i hånd med de private hjemmesygeplejeforeninger og med sygekasserne. At denne private islæt bevares, vil under alle omstændigheder være en forudsætning for mit partis tilslutning til lovforslaget, men det fremgår jo også både af lovforslaget og af den højtærede ministers bemærkninger, at dette er meningen. Af betænkningen, der kom i 1953, får man dog det indtryk, at man lidt modstræbende er kommet til dette resultat.

Hjemmesygeplejerskens gerning er blevet uundværlig. Ordningen har, siden den blev taget i brug, virket på en sådan måde, som det allerede er fremhævet her i dag, at den har betydet en aflastning af sygehusene. Der kan heller ikke for mig være tvivl om, at enhver kommune bør og skal sørge for en forsvarlig hjemmesygeplejeordning, og når flere kommuner arbejder sammen, vil det give både praktiske og økonomiske fordele. Det er også rimeligt — og vel også et formål med dette lovforslag — at enhver borger i kommunen får adgang til denne hjælp, således at det ikke alene er medlemmerne af de private foreninger eller sygekassemedlemmer, der har denne ret.

Naturligvis må der et tilsyn med ordningens udøvelse til, således som det er foreslået. Spørgsmålet om den mellemkommunale og den fælleskommunale refusion vil vi gerne være med til at se lidt nøjere på i det kommende udvalg. Både i betænkningen og nu senere efter lovforslagets fremsættelse har Dansk Sygeplejeråd stillet spørgsmål om hjemmesygeplejerskernes ansættelses- og pensionsforhold. Det er jo naturligt, at hjemmesygeplejerskerne gerne vil have gode, ja de bedste ansættelsesmuligheder og pensionsforhold. De sammenligner sig vel også med deres hospitalsansatte kolleger, som er tjenestemænd, og hjemmesygeplejerskerne har derfor fore-

slået dels i betænkningen, dels nu i en henvendelse til folketinget, at der af statskassen skal kunne ydes tilskud til dækning af udgifterne til reguleringstillæg til hjemmesygeplejerskernes pensioner efter de for stats pensionister gældende regler. Dette forslag har den højtærede minister ikke kunnet tiltræde med den begrundelse, at det er et kommunalt anliggende, og, som det siges i bemærkningerne, som følge af de almindelige økonomiske forhold — dog med den mulighed, at der af særlige geografiske grunde kan ydes hjælp af statskassen, når finansudvalget giver tilslutning dertil.

Nu er der vist ingen i det høje ting, der ikke ser med sympati på hjemmesygeplejerskens gerning og ikke gerne vil unde hende en lige så god og betrygget stilling som hendes hospitalsansatte kollega; men statskassen kan nu engang ikke yde blot af sympati, og på den anden side kan statskassen heller ikke undlade at give de lønninger og pensioner, den bør yde; men jeg mener, vi bør stille spørgsmålet reelt op: er hjemmesygeplejerskernes pension et statsanliggende, eller er den det ikke? Så vidt jeg har forstået af såvel betænkningen som af lovforslaget er den et kommunalt anliggende, og man ser også, at en del af hjemmesygeplejerskerne allerede er pensionsberettigede som kommunale tjenestemænd.

Der er mange forhold, vi gerne vil være med til at se på i et udvalg; det kan være nyttigt at drøfte dem. Det gælder også spørgsmålet om betydningen af folkepensionen. Folkepensionen er en kendsgerning i dag; det var den ikke, da betænkningen blev afgivet. Centralforeningen af Hjemmesygeplejevirksoheder i Danmark har rettet en henvendelse til folketinget, og dens indhold mener jeg også vi skal drøfte i udvalget. Mit parti vil behandle lovforslaget velvilligt.

Ingeborg Refslund Thomsen: Man kan beklage, at det private initiativ på så mange måder trænges mere og mere i baggrunden og må støtte sig til stærkere magter, kommuner og sygekasser. Småpengene slår ikke mere til, men foreningerne bevarer dog her en plads som den erfarne tredje mand i den kreds af veluddannede og dygtige kvinder, der våger over vore børn

[Ingeborg Refslund Thomsen.]

og vore hjem: spædbørnssygeplejersker, sundhedsplejersker, skolesygeplejersker, husmoderafløsere. Hjemmesygeplejen er en gammel institution, vel anset og påskønnet, siger vi alle; derfor er tiden i høj grad inde til, at der skabes fastere rammer for arbejdet og større tryghed og arbejdsglæde for den enkelte. Det fremtræder nu klarere, at kommunerne har en pligt til at sætte i gang, skære distrikterne til, således at sygeplejerskens arbejdsdag bedre kan udnyttes, eventuelt skaffe hende en bil, hvis det er nødvendigt, for at hun skal kunne bestride et større arbejdsområde. I mange sogne var det hidtil forbeholdt en kreds af foreningsmedlemmer, der betalte et årligt kontingent, at få hjælp i sygdomstilfælde. Ifølge dette lovforslag kan ingen, der virkelig er syg, afvises; de mere velstillede må blot være villige til at yde en passende betaling. En rationel tilrettelagt sygepleje i hjemmene vil kunne aflaste sygehusene, og det er vi alle dybt interesserede i. Fordelingen af udgifterne er der vist ikke meget at sige til.

Jeg overværede engang lige efter genforeningen en stor fest i Centralforeningen af Hjemmesygeplejersker i Danmark. Jeg har aldrig kunnet glemme en ældre sygeplejerske, der stod op og takkede så smukt, fordi hun havde haft et rigt liv og vundet så mange venner i sin gerning. Nu skulle hun trække sig tilbage med en årlig pension på 700 kr. — men det vil vi nu ikke tale om i aften, sagde hun. Der er gået en meneskealder siden.

Den nu foreslåede pensionsordning opfylder ikke helt ønskerne — alle vil jo gerne sikre sig en tjenestemandsalderdom — men den betyder et skridt fremad, og så må vi jo se nærmere på sagen i et udvalg.

Det er mit parti og mig en glæde, at denne lovgivning nu fremmes, thi samfundet står i gæld til mange uselviske og veltjente hjemmesygeplejersker, og det er i samfundets interesse, at vi nu tilrettelægger vilkårene sådan, at der stadig vil være

kvinder, som føler kaldet til at tage denne gerning op. Engang var jo mentaliteten sådan, at den, der følte et kald, ikke samtidig måtte tænke på penge og vente trygge økonomiske kår. Mit parti vil gerne medvirke til dette lovforslags fremme.

Petra Petersen: Jeg kan også tilsige min gruppes velvillige medvirken til gennemførelse af et lovforslag om hjemmesygepleje. Jeg skal ikke gennemgå hjemmesygeplejens historie — der har jo været sagt en del herom i dag — men jeg synes, det må slås fast, at hjemmesygeplejen er af den allerstørste betydning for befolkningen både i by og på land. Vi er i min gruppe meget glade for det foreliggende lovforslag, bl. a. fordi det foreslår, at alle kommuner skal drage omsorg for en forsvarlig hjemmesygepleje inden for kommunens område. Det er rigtigt, som det er sagt, at der stadig væk er store pletter i landet, hvor man ikke kender hjemmesygeplejen.

Vi har i dag her i salen fået en henvendelse fra Centralforeningen af Hjemmesygeplejeforeninger i Danmark; denne henvendelse stammer fra foreningens møde i juni måned i år, og det kan siges at være lidt sent, vi har fået den. Man gør i denne henvendelse opmærksom på noget meget vigtigt, nemlig at sygeplejens udbredelse er stagneret, fordi man har afventet fremkomsten af dette lovforslag. Når man har ventet på lovforslaget, var det, fordi man ville se, hvad en lov ville kræve af kommunerne, af sygekasserne og af hjemmesygeplejeforeningerne, bl. a. hvilke økonomiske krav der ville blive stillet til de forskellige instanser.

Gennem samtaler, jeg har haft med folk fra hjemmesygeplejen og fra sygekasserne, har jeg erfaret, at man havde ventet et lovforslag med direkte statsstøtte til sygeplejerskernes transportudgifter. Det lovforslag, som her foreligger, giver jo ikke tilfald om en sådan statsstøtte; selv med forhøjelsen af refusionsbeløbet fra 1 kr. 35 øre til 2 kr. 50 øre pr. indbygger — og i tilfælde

[Petra Petersen.]

af motoriserede sygeplejersker 4 kr. 50 øre — vil der for foreningerne, sygekasserne og kommunerne stadig være en stor økonomisk byrde at bære, og flertallet i det udvalg, som har udarbejdet betænkningen fra 1953, foreslog da også direkte statsstøtte til gennemførelse af sygeplejerskernes motorisering.

Vi ved, at sygeplejeforeningernes arbejde har betydet umådelig meget, idet de har aflastet vore sygehuse ganske betydeligt, og hvis den foreslåede ordning gennemføres, vil den give en yderligere aflastning af sygehuse, hvor jo en seng koster ikke under 50 kr. pr. dag. Hvis sygekasserne skal belastes yderligere, vil der vel igen blive tale om forhøjelse af sygekassekontingentet. De senere års erfaring har jo vist, at kontingenterne er steget og ydelserne samtidig blevet færre; det er efter min mening en gal vej at gå.

Man taler nu om, at sygeplejerskerne på landet skal motoriseres. Jeg er af den mening, at sygeplejerskerne overalt burde have en bil til rådighed. Der tales i betænkningen om, at sygeplejerskerne på landet skal kunne få en motorcykel. I den anledning vil jeg sige, at der er sikkert ikke ret mange embedsmænd i landet, der ville finde sig i at skulle køre på motorcykel, de har jo alle bil. Men en sygeplejerske, der skal ind og behandle patienter, give injektioner, omslag o. s. v., skal hun først trække af motortøjet, når hun kommer ind, måske kold og våd efter sin køretur?

Jeg talte i aften med en læge i Odense, som fortalte: „Jeg har i aften været i det yderste Bolbro, nu skal jeg sende en sygeplejerske derud, som skal give patienten penicillin.“ Det var regn og blæst i Odense i går, der er 4 km fra byens midte til Højstrup, og han skulle altså sende en cyklende sygeplejerske til Højstrup for at give indsprøjtning. Noget sådant synes jeg er forkert; efter min mening burde alle sygeplejersker have stillet et motorkøretøj til rådighed; derved ville de ikke alene kunne betjene flere patienter, men også kunne betjene dem bedre.

Må jeg slutte med at sige, at da vi behandlede loven om sygeplejersker, stillede jeg det spørgsmål til ministeren, om vi ikke snart burde tage hjemmesygeplejerskernes løn- og

pensionsforhold op til behandling. Ved dette lovforslag har man jo ikke taget spørgsmålet om hjemmesygeplejerskernes pension op; spørgsmålet har været berørt i dag af nogle ordførere, og man har henvist til, at vi nu har fået gennemført folkepension. Jeg tror ikke, det er nogen trøst for hjemmesygeplejersken at få en henvisning til, at vi har vedtaget loven om folkepension. Denne lov er efter min mening ikke så god i dag, at man kan nøjes med at henvise vore vel-tjente hjemmesygeplejersker til den; det er kun at byde dem en almisse. Jeg håber, at man, når sagen kommer i udvalg, vil tage disse spørgsmål op, og at man også vil tage dem med, når man diskuterer lovforslaget i anden omgang.

Søren Olesen: Jeg kan også tilsige en velvillig behandling af det foreliggende lovforslag om hjemmesygepleje, og jeg vil udtale min tilfredshed med, at sygekasserne og sygeplejeforeningerne stadig skal have indflydelse på dette område, således at de kan ordne sagen sammen med kommunerne. Når det drejer sig om en ting som hjemmesygeplejen, er det vigtigt, at befolkningen er så direkte knyttet til den og interesseret i den som muligt, og det vil derfor ikke være rigtigt at gøre den til en ren statsinstitution eller en absolut kommunal institution, som befolkningen ikke føler sig sammenknyttet med. Det er i virkeligheden sådan — har da været det — med hjemmesygeplejerskerne, at de ikke alene kom i hjemmet og ydede den nødvendige sygepleje, men de kom, kan man godt sige, som en ven i en vanskelig situation, som det jo er, når der er sygdom i hjemmet. Tit var det sådan, at sygeplejerskerne ikke alene ydede sygehjælp, men at de også var til opmuntring og hjælp med råd af forskellig art, og at de måske også henledte andres opmærksomhed på, at der var et hjem, der trængte til forståelse og sympati i denne situation. Derfor mener jeg, det er meget vigtigt, at hjemmesygeplejerskerne vedblivende kan være knyttet til den kreds af befolkningen, som de skal arbejde iblandt. At der så kan opstå vanskeligheder med hensyn til ansættelsesforholdene, hvad også sygeplejeforeningerne har peget på, er en anden sag, men disse vanskeligheder må løses så godt, som det nu er muligt.

[Søren Olesen.]

Når der skal være dette tilknytningsforhold, kan man vanskeligt tænke sig, det kan være helt rigtigt, at — som man har eksempler på — hjemmesygeplejersker er blevet afskediget uden nogen som helst grund. Man må imidlertid indrømme, at der er et forhold, der kan volde visse vanskeligheder. Man kan jo ikke med hensyn til hjemmesygeplejerskerne differentiere arbejdet på samme måde som på hospitalerne. En hjemmesygeplejerske skal kunne gå ind i alle hjem og kunne gøre det på en sådan måde, at hun udfylder alle krav og alt behov på dette område, og det kan naturligvis være en vanskelig opgave. Jeg tror imidlertid, at hvor befolkningen stadig har styret på dette område, vil der også kunne findes en løsning, således at de sygeplejersker, der virkelig udretter et godt arbejde, heller ikke vil blive ladt i stikken og ikke uberettiget vil blive afskediget.

Jeg skal ikke ellers komme ind på enkeltheder; det drejer sig jo her om et forhold, som netop egner sig til at gøres til genstand for et udvalgsarbejde. Så kan vi drøfte forslaget nærmere, når det kommer tilbage fra udvalget og vi ser, hvilke oplysninger man dér har fået, og hvilke resultater man dér er kommet til.

Indenrigsministeren (Carl Petersen): Må jeg takke samtlige ordførere for deres anbefaling af det foreliggende lovforslag og for deres tilsagn om at ville fremme denne lovgivning.

Det er rigtigt, som det er anført, at betænkningen, der har været grundlag for udarbejdelsen af dette forslag, blev afgivet for et par år siden. Jeg har dog ikke ment i den tid, jeg har haft med indenrigsministeriet at gøre, at tidspunktet har været egnet til at fremkomme med dette lovforslag før nu, og jeg lægger slet ikke skjul på, at en af årsagerne hertil har været, at jeg først ville se, hvordan det gik med folkepensionen.

Det er rigtigt, at der i den betænkning, man henviser til, er fremsat synspunkter også fra flertallet, som jeg ikke har kunnet optage i lovforslaget. Det er også anført her, at man måske bedre havde kunnet organisere en fornuftig hjemmesygepleje, hvis man havde sat den i forbindelse med

sygehusene, og jeg er for så vidt ikke uenig i disse tanker, jeg mener blot ikke, at tidspunktet nu er inde dertil. Jeg er derimod ikke sikker på, om ikke tiden fremefter vil give disse betragtninger ret, men tiden er i hvert fald efter min opfattelse ikke inde til at tage dette skridt nu.

Når forslaget har fået den udformning, det har, er det for det første, fordi jeg gerne vil erkende, at det arbejde, der gennem de mange år, sygeplejeforeningerne har eksisteret — det er som nævnt her 80 år — er udført fra privat side, har været et stort arbejde. Forslaget er formet sådan, at nu kan en sygeplejeforening fortsætte, og kommunen kan tage arbejdet op, d. v. s. der er rig lejlighed for kommunerne i de kommende år til at prøve, hvad der kan stå sig fremefter. Det bliver kommunernes opgave at finde ud af dette. Der er plads for nye former og ønsker, lad så tiden vise os, hvad det mest hensigtsmæssige er fremefter. Jeg er ikke i tvivl om, at det skal nok vise sig gennem årene, hvad der er rationelt, hvis vi blot fastholder den form for refusion, som indeholdes i lovforslaget. Det, det drejer sig om, er, at man finder frem til den rigtige organisering.

Jeg vil gerne, ligesom flere af ordførerne har gjort, takke de hjemmesygeplejersker, der har arbejdet så uegennyttigt gennem disse mange år og været til så stor gavn for samfundet, for vi kan vist hurtigt blive enige om, at det, de har fået for deres arbejde, har været mindre, end dette arbejde var værd. Nu er situationen imidlertid den, at der i dette lovforslag ligger en forpligtelse for kommunerne til at oprette disse hjemmesygeplejeordninger; det står dem altså nu ikke mere frit for, om de vil have en sådan ordning eller ikke. Så må sygeplejerskerne gennem deres sammenslutning selv prøve at få skabt sådanne løn- og arbejdsvilkår, som de ønsker, ligesom alle andre må. Det kan ikke være statens opgave, og det kan heller ikke være kommunernes opgave, det må være sygeplejerskernes opgave på dette felt at skabe, hvad der er rimeligt.

Det ærede medlem fru Ellen Poulsen syntes, at sygekassernes 2 kr.s bidrag var for lille, og det kunne man måske tale om. Men jeg vil blot gøre opmærksom

[Indenrigsministeren.]

på, at det beløb, der er nævnt i bemærkningerne, kun tjener til at få et eksempel bygget op; selve lovforslaget siger, at de beløb, som skal betales af medlemmerne af statsanerkendte sygekasser, skal fastsættes af socialministeren efter forhandling med indenrigsministeren. Om det bliver dette beløb, har jeg ingen mening om på nuværende tidspunkt. Men jeg fristes til at sige, at man må have i erindring, at hvis man ansætter en høj betaling, betyder det også kontingentforhøjelse. Det er en betingelse, som ikke kan fraviges. Så kan man sige: ja men hvis man ikke gør det, betyder det højere skatter. Vi må imidlertid være klar over, at den ordning, vi nu bygger op, skal betales, men er vi blot inde på den rigtige vej, kan vi i udvalget forhandle om, hvem der skal bære disse byrder.

Det ærede medlem nævnte — og det er rigtigt — at de små kommuner, hvis de indretter sig efter denne ordning, vil få meget store udgifter pr. indbygger. Men jeg må fraråde de små kommuner at begynde på dette eksperiment. Det er ikke lovens forudsætning. Lovens mening er, at ordningen organiseres på en sådan måde, at der bliver tale om et fornuftigt udført arbejde, hvilket vil sige, at der ansættes en hjemmesygeplejerske, og at hendes arbejdskraft selvfølgelig skal udnyttes på en rimelig måde; men man må ikke ansætte en sygeplejerske i en kommune med 400 indbyggere, hvor der ikke er arbejde til et menneske, for så bliver det for dyrt. Men efter mit kendskab til kommunerne finder de nok ud af det, når de selv skal betale differencen mellem det beløb, der er givet ud, og 2 kr. 50 øre. Nej det, vi tilstræber, er en rationel ordning, og hvis en lille kommune siger: vi vil ikke have samarbejde med andre, blander man sig ikke i det, så skal den blot selv betale gildet.

Det ærede medlem fru Petra Petersen mente, man burde tilstræbe at give motorkøretøjer til alle hjemmesygeplejersker. Det kan være godt nok, men jeg tror alligevel, vi skal prøve at tænke os om et par gange, inden vi gennemfører det, for hvis det er en tæt bebyggelse, er der vist ikke megen mening i, at en hjemmesygeplejerske skal have et motorkøretøj til at køre fra den ene karré til den anden. Det, man må til-

stræbe, er, at der, hvor der er store afstande, er en bil til rådighed, således at sygeplejersken kan overkomme så meget som muligt uden at ødelægge sig selv og man derved kan få en fornuftig økonomi.

Jeg blev lidt forbavset over, at det ærede medlem fru Petra Petersen nævnte folkepensionen som en almisse. Er vi ikke kommet væk fra det endnu! Jeg troede ærligt talt, at når vi havde fået gennemført folkeforsikring, hvor alle — med enkelte undtagelser — har ret til at få folkepension, så kunne vi blive fri for at høre dette om almisse. Når jeg har nævnt folkepensionen i forbindelse med dette lovforslag, er det, fordi jeg ved, at man har lov til at tjene et så og så stort beløb, uden at der trækkes fra i folkepensionen, og hvis man lægger disse beløb sammen, nærmer man sig de beløb, som vedkommende sygeplejerske ville have kunnet få, hvis hun havde haft en fornuftig pensionsordning. Derfor mener jeg, at vi for så vidt er ude over dette problem.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på til sidst, at der står intet sted i lovforslaget noget om, at en kommune ikke har lov at pensionere en hjemmesygeplejerske. Det har kommunerne lov til; om der er nogen, der vil gøre det, ved jeg ikke. Jeg skal ikke blande mig i det, de skal bare selv betale det, det koster.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Mørk: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere at foretage i dette møde.

På den af indenrigsministeriet i medfør af valglovens § 50 udarbejdede liste findes opført som 1. stedfortræder for afdøde folketingsmand Svend Jørgensen i Maribo amtskreds adjunkt Helge Larsen, Sundby pr. Nykøbing Falster.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 31. oktober, kl. 13 med følgende dagsorden:

[Formanden.]

- 1) *Spørgsmål til ministre.*
- 2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*
 Forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet.
- 3) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*
 Forslag til lov om hjemmesygepleje.

- 4) *Første behandling af:*
 Forslag til lov om ændring i lov om folkeforsikring. (Vedrørende en appelinstans for invalideforsikringsretten).

- 5) *Første behandling af:*
 Forslag til lov om ændringer i postloven.

- 6) *Første behandling af:*
 Forslag til lov om midlertidige bestemmelser vedrørende påligningen af indkomst- og formueskat til staten m. m.

- 7) *Første behandling af:*
 Forslag til lov om forlængelse af lov om erhvervsøkonomiske foranstaltninger m. v.

Mødet hævet kl. 15⁴⁵.

13. møde.

Onsdag den 31. oktober kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler købmand Knud Nielsen, at han er villig til midlertidigt at tage sæde i folketinget under folketingsmand Kristen Ambys orlov fra den 5. november d. å. at regne.

I skrivelse af dags dato meddeler fuldmægtig Rudy Schrøder, at han er villig til midlertidigt at tage sæde i folketinget under folketingsmand Frode Jakobsens orlov fra den 2. november d. å. at regne.

Uden for dagsordenen giver jeg ordet til det ærede medlem hr. J. M. Pedersen, for at han som ordfører for forslagstillerne kan fremsætte et tidligere anmeldt lovforslag.

Ordføreren for forslagstillerne (J. M. Pedersen): Jeg vil gerne have lov til for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ophævelse af lov om statens husholdningsråd*, lov nr. 87 af 31. marts 1953.

Da hele befolkningen kræver besparelser og det offentlige forbrug må sættes ned, så at der kan blive mulighed for skattelettelse, håber vi, at det vil være muligt at få det høje tings medlemmer med til at gennemføre dette lovforslag; det ville være i overensstemmelse med de fleste medlemmers udtalelser og næsten den samlede presses krav om besparelser.

Den første lov om statens husholdningsråd er af 30. april 1935; den blev dengang vedtaget med 92 stemmer mod 16, de konservative og retsforbundet. Loven skulle gælde i tre år og måtte ikke koste over 20 000 kr. om året. Inden de tre år var gået, viste det sig, at de 20 000 kr. ikke kunne strække til, og allerede den 23. november 1937 blev loven fornyet med den ene ændring, at loftet over de 20 000 kr. blev fjernet. Siden har vi så ladet snebolden rulle og vokse til et bjerg.

Udgifterne er steget stærkt fra år til år. 10 år efter starten var vi nået op på en udgift af ca. 118 000 kr. om året, og nu, 21 år efter, er vi oppe på mellem 700 000 og 800 000 kr. om året. Det går stærkt. Havde vi bibeholdt loftet over udgifterne fra de første to år, 20 000 kr., havde der højst været en udgift for skatteyderne på 420 000 kr. i løbet af disse 21 år, mens der nu er brugt ca. 4,5 mill. kr. Dertil kommer så den nye bygning, der nylig er taget i brug. Vi håber at få oplysning om, hvad den har kostet med inventar; så vil det nok vise sig, at vi er oppe på en udgift mellem 8 mill. kr. og 10 mill. kr. til dato. Det kan ikke blive ved at gå, nu må der siges stop.

Det viser sig også, at den 10. d. m. har indenrigsministeren måttet ansøge finansudvalget om en yderligere bevilling, idet personalet skal udvides med yderligere 7 personer. Dette og andre udgiftsstigninger ved flytningen til de nye store bygninger på Amager har bevirket, at der nu søges